

ԹԵՍՏ 2

Տարբերակ 4

Ա մակարդակ

1. Ե՞րբ է Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հանդիսավորապես բացվել համալսարանը.

- 1) 1920 թ. հունիսի 31-ին
- 2) 1920 թ. հունվարի 31-ին
- 3) 1921 թ. հունվարի 16-ին
- 4) 1919 թ. մայիսի 16-ին

2. Արաբները ո՞ր թվականին լուծեցին Վարդանակերտի պարտության վրեժը.

- 1) 703 թ.
- 2) 708 թ.
- 3) 725 թ.
- 4) 705 թ.

3. Ադրբեջանի հեղկոմը «Լեռնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետության մաս ճանաչելու» հայտարարությամբ հանդես եկավ՝

- 1) 1920 թ. նոյեմբերի 30-ին
- 2) 1920 թ. դեկտեմբերի 30-ին
- 3) 1921 թ. դեկտեմբերի 30-ին
- 4) 1921 թ. նոյեմբերի 30-ին

4. Ո՞ր դարում է հիմնադրվել Հայ առաքելական եկեղեցին.

- 1) III դ.
- 2) I դ.
- 3) II դ.
- 4) IV դ.

5. Ե՞րբ է ավարտվել Մասունի 1894 թ. ապստամբությունը.

- 1) օգոստոսի վերջին
- 2) օգոստոսի կեսին
- 3) հոկտեմբերի վերջին
- 4) սեպտեմբերի կեսին

6. Ե՞րբ են սկսվել Սուևտիայի հայության ինքնապաշտպանական կռիվները.

- 1) 1915 թ. հուլիսի սկզբին
- 2) 1915 թ. նոյեմբերի կեսին

- 3) 1915 թ. սեպտեմբերի սկզբին
- 4) 1915 թ. օգոստոսի սկզբին

7. Ո՞ր թվականին Կիրակոս Վիրապեցին ընտրվեց կաթողիկոս.

- 1) 1441 թ.
- 2) 1461 թ.
- 3) 1452 թ.
- 4) 1440 թ.

8. Հայաստանի Գերագույն խորհուրդը «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պատմական փաստաթուղթն ընդունել է՝

- 1) 1991 թ. հոկտեմբերի 16-ին
- 2) 1990 թ. մայիսի 20-ին
- 3) 1991 թ. սեպտեմբերի 21-ին
- 4) 1990 թ. օգոստոսի 23-ին

9. Ու՞մ հրամանով սպանվեց Ադասի Խանջյանը.

- 1) Բերիայի
- 2) Գ. Զինովևի
- 3) Լ. Տրոցկու
- 4) Լ. Կամենսի

10. Վասակ սպարապետը որտե՞ղ է վերաթաղել պարսիկներից ազատած հայ Արշակունի թագավորների աճյունները.

- 1) Կուաշում
- 2) Անիում
- 3) Անգեղում
- 4) Աղձքում

11. Ո՞վ է 1905 թ. Բաքվի ինքնապաշտպանությունից հետո ղեկավարել Երևանի նահանգի ինքնապաշտպանությունը.

- 1) Արմեն Գարոն
- 2) Նիկոլ Դումանը
- 3) Քեռին
- 4) Վարդանը

12. Հայկական դիվիզիաներից ո՞րն է առաջինը Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ մեկնել ռազմաճակատ.

- 1) 408-րդ
- 2) 76-րդ
- 3) 390-րդ
- 4) 89-րդ

13. Ո՞րն է Հայկական լեռնաշխարհի կենտրոնում ձգվող լեռնաշղթան.

- 1) Գեղամա
- 2) Արցախի
- 3) Հայկական Պար
- 4) Հայկական Տավրոս

14. Ո՞ր պատմիչն է վկայել, որ Տիգրանակերտում եղել է թատրոն.

- 1) Դիոն Կասիոսը
- 2) Պլուտարքոսը
- 3) Տակիտոսը
- 4) Պոլիբիոսը

15. Քանի՞ սեպագիր արձանագրություն է պահպանվել Վանի թագավորության շրջանից.

- 1) ավելի քան 2000
- 2) ավելի քան 2500
- 3) ավելի քան 1000
- 4) ավելի քան 1500

16. Ո՞վ էր Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հանրային կրթության և արվեստի նախարարը.

- 1) Յու. Ղամբարյանը
- 2) Լևոն Շանթը
- 3) Գուրգեն Էդիպանը
- 4) Նիկոլ Աղբալյանը

17. Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը. «Ժխտել՝ նշանակում է սպանել զոհերին երկրորդ անգամ»:

- 1) Անդրեյ Սախարով
- 2) Առնոլդ Թոյնբի
- 3) Էլի Վիգել
- 4) Ֆրիտյոֆ Նանսեն

18. Ընտրել հայոց թագավորի խոսքի ճիշտ շարունակությունը.

«Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը».

- 1) «որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես կալանավորել»
- 2) «որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»
- 3) «որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես դուրս բերել Հայոց տանից»
- 4) «որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես հեռացրել Հայոց տանից»

19. Խաղյան դարպասը հետագայում ի՞նչ է կոչել ժողովուրդը.

- 1) Սրբազան մուտք
- 2) Մհերի դուռ
- 3) Խալդիի դուռ
- 4) Մենուայի դուռ

20. 1917 թ. արևմտահայ գորաբաժինը կյանքի կոչելու համար ստեղծված գործադիր մարմինը կոչվել է՝

- 1) Հայոց ազգային խորհուրդ
- 2) Կովկասի գործերի արտակարգ կոմիսարիատ
- 3) Հայաստանի ապահովության խորհուրդ
- 4) Հայ զինվորական միություն

21. Ինչո՞ւ պարսից գորքը 484 թ. Հայաստանից արագորեն վերադարձավ Պարսկաստան.

- 1) Որովհետև պարսից գորքերը ճորա պահակի մոտ պարտություն էին կրել հեփթաղներից, իսկ Պերոզ արքան գերի էր ընկել:
- 2) Որովհետև պարսից գորքերը Ներսեհապատի ճակատամարտում պարտություն էին կրել և մեծ քանակությամբ զոհեր տվել:
- 3) Որովհետև պարսից գորքերը Միջին Ասիայում պարտություն էին կրել հեփթաղներից, իսկ Պերոզ արքան սպանվել էր:
- 4) Որովհետև պարսից գորքերը Ճարմանայի ճակատամարտում հաղթանակ տանելուց հետո շարժվելու էին դեպի Բյուզանդիա:

22. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառները.

ա. Ս. Կիրովի սպանությունը պատճառ հանդիսացավ տրոցկիստների ազատ գործունեության համար:

բ. 1949 թ. Հայաստանից բոլոր սփյուռքահայերի՝ Ալթայի երկրամաս արտաքսվելու իրական պատճառը նրանց անդամակցությունն էր «Դաշնակցություն» կուսակցությանը:

գ. 1925 թ. խորհրդա-թուրքական պայմանագրի դեմոնստրացիան պայմանավորված էր Երկրորդ աշխարհամարտում Թուրքիայի՝ Գերմանիային փաստացի դաշնակցելով:

դ. Ա. Խանփերյանցի ձերբակալման պատճառը դավաճանությունն էր հայրենիքին:

ե. Սառը պատերազմը պատճառ հանդիսացավ, որ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը հրաժարվի Թուրքիայից հայկական հողերի պահանջներից:

- 1) բ, դ
- 2) գ, ե
- 3) ա, գ
- 4) ա, ե

23. Ստորև բերված պատմական իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

ա. Հրանտ Դինքի սպանությունը

բ. Լաչինի ազատագրումը

գ. «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունների ստորագրումը

դ. Արթուր Մկրտչյանի ընտրվելը ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ

ե. հայ ազատամարտիկների կողմից Կրկժանի ազատագրումը

զ. եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը ՀՀ-ում

1) գ

2) ա

3) ե

4) դ

24. Պատմական իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա. մամլուքների կողմից Հռոմկլայի ավերումն ու թալանը

բ. Կոստանդին թագավորահոր մեկնումը մոնղոլների հրամանատարի մոտ

գ. Կիլիկյան հայոց թագավորների և 40 իշխանների սպանությունը մոնղոլների կողմից

դ. Ռայմոնդ-Ռուբենին Կիլիկիայի թագաժառանգ հռչակելը

ե. հայոց գահը Հեթումյաններին ազգակից Նղրեցիներին հանձնելը

1) բ, դ, ա, ե, գ

2) ա, գ, դ, բ, ե

3) դ, բ, ա, գ, ե

4) բ, գ, դ, ա, ե

25. Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

1) Սարգիս Մուրադյան

2) Նիկողայոս Նիկողոսյան

3) Արտաշես Հովսեփյան

4) Մինաս Ավետիսյան

Ստեղծագործություն

ա. «Ալեքսանդր Թամանյան»

բ. «Կոմիտասի վերջին գիշերը»

գ. «Սպասում»

դ. «Միքայել Նալբանդյան»

ե. «Իմ ժողովրդի պատմության տարեթվերից»

1) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-գ

2) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ

3) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-ե

4) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-ե

26. Կատարել համապատասխանեցում.

Հեղինակ

- 1) Ստեփանոս Պալասանյան
- 2) Մադաքիա Օրմանյան
- 3) Անտոն Գարագաշյան
- 4) Ալեքսանդր Երիցյան

Ստեղծագործություն

ա. «Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը և Կովկասի հայք XIX դարում»

բ. «Ազգապատում»

գ. «Քննական պատմութիւն Հայոց»

դ. «Պատմութիւն Հայոց»

ե. «Հայոց պատմության տեսություն»

- 1) 1-դ, 2-բ, 3-գ, 4-ա
- 2) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-դ
- 3) 1-դ, 2-բ, 3-ե, 4-գ
- 4) 1-ե, 2-բ, 3-գ, 4-ա

27. Հայաստանում ե՞րբ է սկսվել հելլենիստական ժամանակաշրջանը և որքա՞ն է տևել.

- 1) Ք. ա. II դարից, տևել է 6 դար
- 2) Ք. ա. II հազարամյակում, տևել է 4 դար
- 3) Ք. ա. IV դարից, տևել է 2 դար
- 4) Ք. ա. III դարից, տևել է 6 դար

28. Ե՞րբ են Կ. Պոլսի ուսումնական խորհրդի անդամները մշակել արևմտահայերի ներքին կյանքին վերաբերող կանոնադրությունը.

- 1) 1860 թ.
- 2) 1857 թ.
- 3) 1863 թ.
- 4) 1862 թ.

29. Ե՞րբ են հայ-վրացական ուժերն ազատագրել Ամբերդը.

- 1) 1203 թ.
- 2) 1206 թ.
- 3) 1199 թ.
- 4) 1196 թ.

30. Ո՞վ է հայկական առաջին դատաստանագրքի ստեղծողը.

- 1) Ներսես Շնորհալին
- 2) Մխիթար Գոշը
- 3) Դավիթ Ալավկատրդին
- 4) Սմբատ Գունդստարը

31. Ո՞վ է XIX դարի առաջին ռուս-պարսկական պատերազմի ժամանակ պարզևատրվել Գեորգիևյան IV աստիճանի խաչով.

- 1) Գրիգոր Մանուչարյանը
- 2) Հակոբ Հարությունյանը
- 3) Մարտիրոս Վեքիլյանը
- 4) Ռոստոմ բեկը

32. Ո՞ր արքայի մասին է պատմիչի ստորև բերվող վկայությունը. «Մա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ ...և մեր բնակության սահմաններն ընդարձակելով՝ հասցրեց մինչև հին բնակության սահմանների ծայրերը»:

- 1) Տիգրան I Երվանդյանի
- 2) Տրդատ III Արշակունու
- 3) Արտաշես I-ի
- 4) Երվանդ Սակավակյացի

33. Ո՞վ է ստորև մեջբերված խոսքերի հեղինակը. «Միսալ են բոլոր են մարդիկ, որոնք կարծում են, թե էս ամենը կարող էր անցնել առանց ծայրահեղ դժգոհության բռնկումի, առանց հեղափոխության: Այլև սիսալ են նրանք, որոնք կարծում են, թե հեղափոխությունը դրսեցիները՝ ռուսահայերն են սկսել Տաճկաստանում»:

- 1) Հրայր Դժոխք
- 2) Հովհաննես Թումանյան
- 3) Մկրտիչ Խրիմյան
- 4) Անդրանիկ Օզանյան

34. Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշ այլախոհին.

ա. պայքարում էր բնության և շրջակա միջավայրի պաշտպանության համար
բ. անընդունելի էր համարում խորհրդային օրենքները և պաշտոնապես հռչակված արժեքները

գ. խորհրդային իշխանություններից պահանջում էր պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ սահմանադրությունը

դ. խորհրդային իշխանության դեմ զինված պայքար էր մղում

ե. ուժային միջոցներով չէր ընդդիմանում խորհրդային իշխանությանը և նրա գաղափարախոսությանը

- 1) ա, դ 2) բ, ե 3) գ, դ 4) գ, ա

35. Հայաստանի Հանրապետությունը կարողացավ իրավական (դե յուրե) ճանաչում ստանալ Անտանտի երկրների կողմից և մասնակցել հաշտության խորհրդաժողովին, որովհետև՝

- 1) նորահռչակ հայկական պետության զինված ուժերը պատերազմում էին Խորհրդային Ռուսաստանի դեմ
- 2) նորահռչակ հայկական պետությունը դարձավ աշխարհամարտի մասնակից կողմ

- 3) այդ մասին տերությունների ղեկավարները պայմանավորվել էին Բեռլինի վեհաժողովում
- 4) Հայաստանի Հանրապետությունը այդ իրավունքը ստացել էր Ազգերի լիգայի կողմից

36. Պայմանագրերը դասավորել ըստ կնքման ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Գեորգիևսկի
  - բ. Սան Ստեֆանոյի
  - գ. Թուրքմենչայի
  - դ. Բուխարեստի
  - ե. Գյուլիստանի
  - զ. Ադրիանուպոլսի
- 1) ա, ե, դ, գ, բ
  - 2) ե, ա, գ, գ, բ, դ
  - 3) դ, ե, գ, գ, բ, ա
  - 4) ա, դ, ե, գ, գ, բ

37. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Սարդուրի III–ի հիշատակումն ասորեստանյան արձանագրություններում
  - բ. հայկական նոր թագավորության հռչակումը Պարույր Հայկազունու գլխավորությամբ
  - գ. Տուշպա մայրաքաղաքի հիմնադրումը
  - դ. Թիզլաթպալասար III–ի արշավանքը դեպի Տուշպա
- 1) գ, ա, դ, բ
  - 2) բ, գ, դ, ա
  - 3) դ, գ, բ, ա
  - 4) գ, դ, ա, բ

38. Ենթակա թագավորությունների անվանումները համապատասխանեցնել դրանց հիմնադիրների անուններին.

- 1) Տաշիր–Չորագետ   ա. Սմբատ
  - 2) Սյունիք   բ. Գագիկ
  - 3) Վասպուրական   գ. Գուրգեն
  - 4) Վանանդ   դ. Մուշեղ
  - ե. Դավիթ
- 1) 1–ե, 2–ա, 3–բ, 4–գ
  - 2) 1–ե, 2–գ, 3–դ, 4–ա
  - 3) 1–գ, 2–ա, 3–բ, 4–դ
  - 4) 1–ա, 2–դ, 3–գ, 4–բ

39. Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշում նեպր.

- 1) արգելվեց դրամական աշխատավարձի կիրառումը
- 2) վերականգնվեց ազատ առևտուրը
- 3) խոշոր և միջին բոլոր ձեռնարկությունները սեփականաշնորհվեցին
- 4) աշխուժացան ապրանքադրամական հարաբերությունները քաղաքի և գյուղի միջև
- 5) պարենհարկի փոխարեն մտցվեց պարենմասնատրումը

40. Թվարկվածներից որո՞նք Արտաշես I-ի բարեփոխումների հետևանքներ չեն.

- 1) Կարգավորվեցին արքունի գործակալությունները:
- 2) Պահպանվեց նախկին վարչական բաժանումը:
- 3) Օրինականացվեցին ազարակատերերի՝ մինչ այդ կատարած հողային գավթումները:
- 4) Զորքը բաժանվեց 4 զորավարությունների:
- 5) Գյուղական համայնքները հետ ստացան ազարակատերերի կողմից գավթված հողերը:
- 6) Պահպանվեց համայնքի հողային սեփականությունը:

41. Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1892 թ. Երևանում տեղի է ունեցել ՀՅԴ առաջին համագումարը:
- 2) Նորաստեղծ «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցության կորիզը Քրիստափոր Միքայելյանի գլխավորած «Դրոշակ» խմբավորումն է եղել:
- 3) 1891 թ. սկզբին կնքված համաձայնագրով Արմենական կուսակցությունը միացել է ՀՅԴ-ին:
- 4) 1894 թ. «Դրոշակում» տպագրվել է ՀՅԴ ծրագիրը:
- 5) «Դրոշակ» թռուցիկ թերթի անդրանիկ համարում հրապարակված հռչակագրով դաշնակցությունն Արևմտյան Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական ազատագրությունն ազդարարել է իր գլխավոր խնդիրը:

42. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Պարթևստանում Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը
- 2) Հռանդեայի (Եռանդ) ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը
- 3) Արեգ-Միհրի տաճարի կառուցումը Գառնիում
- 4) հայ հայրենասերների դիմադրությունը Կորբուլոնի զորքերին Տարոն գավառում
- 5) հայոց Բակուր Արշակունուն գահընկեց անելը և Հռոմ տանելը
- 6) հույն մատենագիր Հիպպոլիտիսի «Ժամանակագրության» գրվելը

43. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հուստինիանոս I-ի գահակալության սկիզբը
- 2) Վարդան Կրտսերի գլխավորած ապստամբության սկիզբը
- 3) Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև «հավիտենական» հաշտության կնքումը
- 4) հայ ապստամբների դիմումը պարսից Խոսրով Անուշիրվան արքային և նրա կողմից Բյուզանդիային պատերազմ հայտարարելը
- 5) Դվինի երկրորդ եկեղեցական ժողովի գումարումը

44. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Գրիգոր Եղիազարյան
- բ. Նիկողայոս Բունիայան
- գ. Հրաչյա Աճառյան
- դ. Աշոտ Հովհաննիսյան
- ե. Շարա Տալյան

- 1) ճարտարապետ
- 2) դերասան
- 3) պատմաբան
- 4) լեզվաբան
- 5) կոմպոզիտոր
- 6) երգիչ

45. Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ Ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Նադիր շահի օրոք իրենց տիրապետությունները պահպանել էին նաև Սյունիքի և Ղարադաղի հայկական մեղիքությունները:
- 2) XVIII դարի սկզբին Ռուսաստանը պայքար էր մղում Բալթիկ, Սև և Միջերկրական ծովերի ափերին հաստատվելու համար:
- 3) Ֆլորենցիայում դուքսը Օրոն խոստացավ զորք տրամադրել՝ Հայաստանն ազատագրելու նպատակով:
- 4) Վիեննայի արքունիքը Օրոն համաձայնություն չտվեց օգնելու Հայաստանի ազատագրման գործում:
- 5) Խամսայի մեղիքությունների կառավարիչ Դիզակի մելիք Եզանը ստացել էր նաև խանի տիտղոս:
- 6) Մելիքջան Մելիք-Շահնազարյանցը անկախ է ճանաչվել Երևանի խանից և նշանակվել Արարատյան երկրի քալանթար:

Բ մակարդակ

46. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

ա. 1826–1828 թթ. ռուս–պարսկական պատերազմի օրերին մի խումբ հայ մտավորականների մշակած ազատագրական նախագծի համաձայն՝ ռուսական կայսր Նիկոլայ I–ը կրելու էր նաև «Հայոց թագավոր» տիտղոսը:

բ. Արևելյան Հայաստանի տարածքում ռուսական իշխանությունների ստեղծած և 12 տարի գոյություն ունեցած վարչական միավորը կոչվում էր Երևանի նահանգ:

գ. Վերին Բասենի վարչական կենտրոն Հասան կալան ռուս մեծ գրող Ա. Պուշկինն անվանել է «Արզրումի (Էրզրում) բանալի»:

դ. Սյունիքում կազմավորված կիսանկախ իշխանությունները կոչվել են սղնախներ:

ե. Ռուսաստանի կազմում Շամքոր կենտրոնով 1840 թ. ստեղծված վարչական միավորը կոչվում էր Կասպիական մարզ:

1) ա, գ

2) ա, ե

3) գ, ե

4) բ, դ

47. Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշ իրավապաշտպանին.

ա. պայքարում էր բնության և շրջակա միջավայրի պաշտպանության համար

բ. անընդունելի էր համարում խորհրդային օրենքները և պաշտոնապես հռչակված արժեքները

գ. խորհրդային իշխանություններից պահանջում էր պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ Սահմանադրությունը

դ. խորհրդային իշխանության դեմ զինված պայքար էր մղում

ե. պայքարում էր մարդու իրավունքների պաշտպանության համար

1) ա, դ

2) գ, դ

3) բ, ե

4) գ, ե

48. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

ա. Ք. ա. 716 թ. աշնանը հյուսիսից անակնկալ հայտնվեցին քոչվոր կիմերների ցեղերը, որի արդյունքում Ռուսա I–ը անհաջողություններ կրեց, դրանից էլ օգտվելով՝ Սարգոն II–ը հարձակվեց Վանի թագավորության վրա:

բ. Հայ–մակեդոնական համագործակցության արդյունքում կործանվեց Աքեմենյան տերությունը:

գ. Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության ժառանգման համար պայքարն ավարտվեց տերության տրոհմամբ:

դ. Երվանդ I–ի՝ Ք. ա. 360–ական թթ. սկսած հակապարսկական ապստամբությունն ավարտվեց պարտությամբ:

ե. Արտաշատի հայ-հռոմեական պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը պահպանեց իր նվաճումները Հարավային Միջագետքում:

զ. Արաձանիի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց հայկական դիրքերի ամրապնդմանը Կորդուքում ու Հյուսիսային Միջագետքում:

է. Տիգրանակերտի ճակատամարտում պարթևական ուժերի նահանջը նպաստեց Տիգրանակերտի գրավմանը հռոմեացիների կողմից:

1) բ, դ, զ

2) բ, դ, է

3) ա, դ, է

4) ա, զ, զ

49. Թվարկվածներից որո՞նք են Խորհրդային Հայաստանի արդյունաբերացման արդյունքներ.

ա. Հիմնադրվեց քիմիական արդյունաբերությունը:

բ. Գյումրին դարձավ պղնձարդյունաբերության կենտրոն:

գ. Երկրորդ հնգամյակի տարիներին կառուցվեց 18 արդյունաբերական ձեռնարկություն:

դ. Առաջին երկու հնգամյակների տարիներին կառուցվեց 44 արդյունաբերական ձեռնարկություն:

ե. Ղափանը դարձավ ոսկու արդյունահանման կենտրոն:

զ. Բանվորների թիվն աճեց և 1940 թ. կազմեց 500 000:

է. Երևանում կառուցվեց արհեստական կաուչուկի ԽՍՀՄ առաջին գործարանը:

1) ա, զ, է

2) բ, է, զ

3) բ, դ, է

4) ա, դ, է

50. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա. Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքության ստեղծումը

բ. Նոր Զուղայում հայկական տպարանի ստեղծումը

գ. Զաքարիա կաթողիկոսի եղբորորդի Սմբատի օծումը հայոց թագավոր

դ. Լվովի տպարանի հիմնադրումը

ե. Կասրե-Շիրինի պայմանագրի կնքումը

զ. օսմանյան գորքերի արշավանքը Սեֆյան Իրանի դեմ Սելիմ Ահեղ սուլթանի գլխավորությամբ

է. Երևանի գրավումը շահ Աբասի գորքերի կողմից

1) գ, ա, զ, է, դ, է, բ

2) ա, զ, գ, է, դ, բ, է

3) ա, զ, գ, է, դ, է, բ

4) գ, դ, է, բ, է, ա, զ

51. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա. Խանասորի արշավանքը

բ. հայերի կոտորածն Ադանայում

գ. Պետոյի և Մարտիկի զոհվելը
 դ. Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական ժողովը էջմիածնում
 ե. Վանի հերոսամարտը՝ Մկրտիչ Ավետիսյանի ղեկավարությամբ
 գ. հայ-թաթարական ընդհարումների ավարտը
 է. Զեյթունի ապստամբությունը՝ Նազարեթ Չավուշի ղեկավարությամբ
 ը. Սասունի ինքնապաշտպանությունը՝ Անդրանիկի գլխավորությամբ
 թ. Սասունի հերոսամարտը՝ Մեծն Մուրադի ղեկավարությամբ
 ժ. Մշո Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը

- 1) թ, է, ե, գ, ա, ժ, ը, դ, գ, բ
- 2) բ, դ, գ, ը, ժ, ա, գ, է, է, թ
- 3) ժ, է, գ, դ, ա, գ, բ, թ, ը, է
- 4) թ, է, բ, գ, ա, դ, ը, է, ժ, գ

52. Թվարկված հայոց գահակալներից ո՞վ է թագավորել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

ա. Վաղարշ I	գ. Բակուր Արշակունի
բ. Խոսրով I	է. Տրդատ III
գ. Որմիզդ-Արտաշիր	ը. Խոսրով II
դ. Սանատրուկ	թ. Վաղարշ II
ե. Տրդատ I	ժ. Տրդատ II

- 1) է
- 2) թ
- 3) բ
- 4) գ

53. Կատարել համապատասխանեցում Ղեկավար

- 1) Արմենակ Եկարյան
- 2) Հայկակ Կոստյան
- 3) Հակոբ Կոտոյան
- 4) Ղուկաս Տեովլեթյան
- 5) Տիգրան Անդրեասյան
- 6) Մկրտիչ Յոթնեղբայրյան

Ինքնապաշտպանության վայր

ա. Մուսա լեռ (Մուետիա)
 բ. Շատախ
 գ. Վան՝ Քաղաքամեջ
 դ. Ուրֆա
 է. Շապին Կարահիսար
 գ. Վան՝ Այգեստան
 է. Մուշ

- 1) 1-դ, 2-է, 3-գ, 4-ե, 5-ա, 6-բ
- 2) 1-գ, 2-գ, 3-է, 4-ե, 5-ա, 6-դ
- 3) 1-գ, 2-ա, 3-է, 4-գ, 5-բ, 6-դ
- 4) 1-գ, 2-գ, 3-բ, 4-ե, 5-ա, 6-դ

54. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

ա. Մուսավաթական Ադրբեջանը, ոգևորվելով Անդրկովկասում Թուրքիայի նվաճողական քաղաքականությունից, հավակնություններ դրսևորեց հայկական տարածքներ Շարուր-Դարալագյազի, Զանգեզուրի, Ղարաբաղի, Կարսի և Լոռու նկատմամբ:

բ. Բաթումի պայմանագրով հայկական կողմը պետք է լուծարեր հայկական բոլոր գործամասերը:

գ. Թուրքական զորքերի հարձակումը դեպի Բաքու սկսվեց 1918 թ. մայիսին, սակայն մինչև հոկտեմբեր ամիսը նրանց չհաջողվեց գրավել քաղաքը:

դ. Գերմանիան դրականորեն վերաբերվեց Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու հարցին, որովհետև նա ցանկանում էր Անդրկովկասը պահել իր ազդեցության ոլորտում:

ե. Հայ-վրացական հաշտության համաձայն՝ «Լոռու չեզոք գոտում» տեղակայվեցին անգլիական զորամասեր:

զ. «Լոռու չեզոք գոտում» սահմանվեց հատուկ կառավարում, որն իրականացվելու էր Հայաստանի և Վրաստանի լիազոր ներկայացուցիչների համատեղ ղեկավարությամբ և անգլիացի գեներալ-նահանգապետի ընդհանուր վերահսկողությամբ:

է. Բաթումի պայմանագրի համաձայն՝ ՀՀ-ն պահպանեց Առանձին հայկական կորպուսը:

ը. Սևրի պայմանագրի համաձայն՝ հայ-վրացական սահմանը որոշելու էր ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնը:

թ. Թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Թիֆլիսում կնքված հայ-վրացական համաձայնագրով երեք ամսով «Լոռու չեզոք գոտի» մտցվեցին վրացական զորքեր:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, ը
- 3) ե, գ, թ
- 4) դ, գ, թ

55. Ընտրել երեք սխալ պնդումները

ա. Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492 թ.) համարվել է Բուն Հայոց թվականի սկիզբը:

բ. Հայաստանի չափազանց բարենպաստ պայմաններն ու աշխարհաքաղաքական դիրքը անցյալում և նորագույն շրջանում առաջացրել են տարբեր պետությունների, ժողովուրդների և քոչվոր ցեղերի հետաքրքրությունը:

գ. Հայասան առաջին անգամ հիշատակվում է Ք. ա. XVI դ. իտալական մի արքայի արշավանքների կապակցությամբ, որոնց ժամանակ նրա դեմ դուրս է գալիս այդ երկրի թագավոր Խուկանան:

դ. Խեթական աղբյուրների համաձայն՝ Հայասա թագավորությունն ունեցել է արքունիք, բանակ, արքունի դիվան՝ իր դպիրներով, ինչպես նաև դիցարան:

ե. «Նաիրի» անվամբ իրենց երկիրը կոչել են նաև Վանի թագավորության տիրակալներն ասուրերենով գրված արձանագրություններում:

զ. Հայերի օգտագործած արեգակնային օրացույցի հիմքով տոմարական համակարգերից առավել նշանավոր են Հայոց մեծ թվականը, Հայոց միջին թվականը և Հայոց փոքր թվականը:

է. Ըստ Մովսես Խորենացու՝ Տիգրան Մեծը, ի թիվս բազում այլ բարեփոխումների, բարեկարգել ու ճշգրտել է օրացույցը:

ը. Ասուրա-բաբելական աղբյուրներում Հայաստանն «Ուրարտու» անվամբ հիշատակվում է մինչև Ք. ա. IV դարի առաջին կեսը:

1) գ, զ, է

2) դ, ե, ը

3) բ, զ, է

4) ա, գ, ը

56. Թվարկվածներից որո՞նք են Գագիկ I Բագրատունու գործունեության հետևանքներից.

ա. Անիի թագավորությանը միացվեցին Դվինի և Ատրպատականի ամիրայությունները:

բ. Հայկական գործը նրա օրոք դարձավ հզոր ուժ, և հետևողականորեն ընդարձակվեցին պետության սահմանները:

գ. Ճնշվեց Տայքի Դավիթ Կյուրապատի անհնազանդությունը:

դ. Կառուցվեց Անիի երկրորդ պարիսպների գիծը:

ե. Բագրատունյաց թագավորությունը հասավ իր հզորության ու ծաղկման գագաթնակետին:

զ. Գագիկ I-ի կինը՝ Կատրամիդե թագուհին, Ձորագետի հովտում հիմնեց Սանահինի և Հաղպատի վանքերը:

է. Հայկական տարածքների մեծ մասը փաստորեն միավորվեց Բագրատունիների կենտրոնական թագավորության գերիշխանության ներքո:

1) բ, գ, է

2) բ, ե, է

3) ա, գ, դ

4) գ, ե, զ

57. Հայոց աստվածների անունները համապատասխանեցնել հունական աստվածների անուններին՝ հելլենիստական դարաշրջանում ընդունված համադրությամբ.

1) Ափրոդիտե   ա. Արեգ-Միհր

2) Արտեմիս   բ. Արամազդ

3) Հերակլես   գ. Աստղիկ

4) Հելիոս   դ. Անահիտ

5) Զևս   է. Նանե

6) Ապոլոն   զ. Վահագն

է. Տիր

1) 1-գ, 2-դ, 3-է, 4-ա, 5-բ, 6-զ

2) 1-դ, 2-է, 3-ա, 4-զ, 5-բ, 6-է

3) 1-գ, 2-է, 3-զ, 4-ա, 5-է, 6-բ

4) 1-գ, 2-դ, 3-զ, 4-ա, 5-բ, 6-է

58. Թվարկված պայմաններից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում Դամասկոսում կնքված հայ-արաբական դաշնագրի բովանդակությունը.

- ա. Հայաստանի ամբոցներում արաբները տեղակայելու էին իրենց կայազորները:
  - բ. Բյուզանդացիների ներխուժման դեպքում խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան կամենային հայերը:
  - գ. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին հայերը պահելու էին 25–հազարանոց այրուձի:
  - դ. Խալիֆայությունն առնվազն տասը տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու:
  - ե. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին պահվող հայոց այրուձին պետք է պատրաստ լիներ գործելու այլ տեղերում:
  - զ. Պարսիկների ներխուժման դեպքում նույնպես խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան պահանջեին հայերը:
  - է. Արաբական խալիֆայությունն առնվազն երեք տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու, իսկ դրանից հետո հայերը վճարելու էին այնքան, որչափ կամենային:
- 1) ա, ե, գ
  - 2) բ, ե, է
  - 3) ա, գ, է
  - 4) բ, դ, գ

59. Տրվածներից առանձնացնել երեք կետ, որոնք Շահամիր Շահամիրյանի կազմած հայկական պետականության վերականգնման նախագծի հողվածներից չեն.

- ա. Ռուսաստանի օգնությամբ ազատագրված Հայաստանը հռչակել հանրապետություն՝ խորհրդարանական կառուցվածքով:
  - բ. Հայաստանում 20 տարի ժամանակով տեղակայել 6–հազարանոց ռուսական զորք:
  - գ. Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան:
  - դ. Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև սահմանել ազատ երթևեկություն:
  - ե. Հայոց թագավորին ընտրել ռուսական կայսրի կողմից, իսկ այնուհետև օծել Էջմիածնում:
  - զ. Պետերբուրգում ունենալ Հայաստանի կառավարության դեսպան:
  - է. Հայաստանի մայրաքաղաք դարձնել Վաղարշապատը կամ Անին:
- 1) գ, դ, գ
  - 2) գ, ե, է
  - 3) ա, գ, է
  - 4) բ, ե, գ

60. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Բարձր Հայք նահանգը հայտնի էր «Մասն Մեծ Հայոց» անունով:
- 2) Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին ոստանիկներ:
- 3) Պարսից արքայի և բյուզանդական կայսեր միջև 363 թ. կնքված պայմանագիրը անվանել են «ամոթալի»:

- 4) Հերթ ոստիկանի «աշխարհագրով» մտցված՝ ըստ գերդաստանների՝ երդերի, ոչ մահմեդականներից գանձվող հարկը կոչվում էր ծխահարկ:
- 5) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Ներքսագոյն Հայք»:
- 6) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:
- 7) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:

61. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հոկտեմբերյան հեղաշրջման արդյունքում Ռուսաստանում ձևավորվեց իշխանության գործադիր նոր մարմին՝ Ժողկոմխորհը:
- 2) Փետրվարյան հեղափոխության շնորհիվ Ռուսաստանում միապետությունից անցում կատարվեց ժողովրդավարության:
- 3) Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Անդրկովկասում ստեղծվեց իշխանության նոր մարմին՝ Անդրկովկասի կոմիսարիատը:
- 4) Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Ռուսաստանում իշխանության եկան բոլշևիկները:
- 5) Հոկտեմբերյան հեղաշրջման արդյունքում ամբողջովին փոխվեց Ռուսաստանի արտաքին և ներքին քաղաքականությունը:
- 6) Հոկտեմբերյան հեղաշրջման արդյունքում Ռուսաստանը միացավ Անտանտին:
- 7) Հոկտեմբերյան հեղաշրջման արդյունքում ռուսական զորքերը մնացին Արևմտյան Հայաստանում:

62. Թվարկվածներից որո՞նք են արդի կրթամշակութային կյանքի իրական արդյունքներ.

- 1) Լորիս Ճգնավորյանը 2001 թ. ստանձնեց Հայաստանի ֆիլիարմոնիկ նվագախմբի ղեկավարությունը:
- 2) Երևանում կանգնեցվել է Արա Շիրազի «Հովհաննես Բաղրամյան» ձիարձանը:
- 3) 1990-ական թթ. ևս, ինչպես խորհրդային շրջանում, հայ կերպարվեստի առաջատար ճյուղը դարձավ դիմանկարը:
- 4) Գեղարվեստական կյանքում որոշ աշխուժություն մտցրեց «Մկրտչյան» մասնավոր պատկերասրահը:
- 5) Հայաստանում իր գործունեությունը վերսկսեց աշխարհահռչակ դիրիժոր Օհան Դուրյանը:
- 6) Սփյուռքահայ նկարչուհի Սոնիա Պալասանյանի նախաձեռնությամբ 1993 թ. Երևանում բացվեց Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնը (ՆՓԱԿ)՝ սեփական պատկերասրահով:
- 7) Գևորգ Գևորգյանը ստեղծեց Գարեգին Նժդեհին նվիրված հուշահամալիրը Կապանում:

63. Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Ք. ա. 331 թ. Հայաստանի անկախությունը վերականգնեցին Երվանդ (Օրոնտես) III-ը՝ Մեծ Հայքում, Միթրաուստեսը՝ Փոքր Հայքում:
- 2) Աքեմենյան արքա Արտաքսերքսես III-ի դեմ Կյուրոս Կրտսերը ապստամբել է Ք. ա. 360 թ.:
- 3) «Անաբասիս» թարգմանաբար նշանակում է «Տասը հազարի նահանջը»:
- 4) Աքեմենյան տերությունում վարչական միավորները կոչվում էին ստրատեգիաներ:
- 5) Դարեհ I-ի դեմ Բաբելոնում բարձրացած ապստամբությունը գլխավորում էր հայազգի Արախան՝ Խալդիտայի որդին:
- 6) Ք. ա. 522–521 թթ. ընթացքում բռնկված ապստամբության ժամանակ Կամբիզը Հյուսիսային Միջագետքում պարտություն կրեց հայերից:
- 7) Մինչև Ք. ա. 331 թ. Հայաստանը մնաց Աքեմենյան տերության կազմում՝ որպես սատրապություն:
- 8) Դարեհ III Կողմանոսը ողջ Աքեմենյան տերության տիրակալ դարձավ Ք. ա. 336 թ.:

64. Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Հարևան Եգիպտոսի և Իրանի հետ գործակցելու քայլերից դժգոհ բարձրաստիճան հոգևորականները և իշխանները դավադրություն կազմակերպեցին և սպանեցին Սլեհին:
- 2) Սլեհի վարած քաղաքականությունը և իրագործած բարեփոխումները նպաստեցին հայոց պետության ամրապնդմանը և հզորացմանը:
- 3) Սլեհը բարեկարգեց Միս քաղաքը և դարձրեց Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք:
- 4) Սլեհը դաշնակցեց Տրիպոլիի ամիրայի հետ:
- 5) Սլեհի իշխանության սկզբում Դաշտային Կիլիկիան կրկին Բյուզանդիայի տիրապետության տակ էր. միայն նրա արևելյան մի քանի շրջաններ պատկանում էին խաչակիրներին:
- 6) Սլեհը խաչակիրներից հետ վերցրեց Դաշտային Կիլիկիայի արևելյան շրջաններում գտնվող բերդերը:
- 7) Սլեհը խաչակիրներից ազատագրեց Ադանա, Մսիս և Անարզաբա քաղաքները:

65. Թվարկվածներից ո՞ր երկուսն են խախտում իրադարձությունների տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) գյուղմիասնարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- 2) Ա. Սպենդիարյանի տեղափոխվելը Ղրիմից Հայաստան
- 3) Գ. Սունդուկյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի բացումը
- 4) Լենինականի պետական թատրոնի հիմնադրումը
- 5) պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը
- 6) ռուսական դրամատիկական թատրոնի հիմնադրումը
- 7) Հայաստանի խորհրդային կերպարվեստագետների միության ստեղծումը
- 8) Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի կազմակերպումը
- 9) Երևանի գեղարվեստական ինստիտուտի հիմնադրումը

66. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- 2) Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը Պարթևստանում
- 3) Տիգրան Մեծի և Գոդերձ II-ի միջև պայմանագրի կնքումը
- 4) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը
- 5) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 6) Պետոսի ուղարկվելը Արևելք

67. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սոգյությունի (Սառնաղբյուրի) հաղթական կռիվների սկիզբը
- 2) Ալեքսանդրապոլում հայ ազգային-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցությունը
- 3) Տարոնի 500 կամավորների ուժերով Ներքին Թալինի բերդի գրավումը
- 4) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի սկիզբը
- 5) Բաշ Ապարանի հերոսամարտի սկիզբը
- 6) Արամ Մանուկյանի հաստատվելը որպես Երևանի նահանգի դիկտատոր

68. Հայոց կաթողիկոսների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Ս. Հռիփսիմե տաճարի կառուցումը
բ. Ավարայրի ճակատամարտը
գ. Ներսեհապատի ճակատամարտը
դ. Արշակունյաց արքայատոհմի անկումը
ե. Դվինի 554 թ. եկեղեցական ժողովի գումարումը
զ. Զվարթնոցի տաճարի կառուցումը

- 1) Հովհաննես Ա Մանդակունի
- 2) Հովսեփ Ա Վայոցձորցի
- 3) Ներսես Գ Տայեցի
- 4) Հովհաննես Բ Գաբեղենացի
- 5) Ներսես Բ Բագրևանդացի
- 6) Սահակ Պարթև
- 7) Կոմիտաս Մամիկոնյան

69. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Արամ Մանուկյան
բ. Ավետիք Սահակյան
գ. Համո Օհանջանյան
դ. Հովհաննես Հախվերդյան
ե. Ավետիս Ահարոնյան
զ. Սարգիս Կասյան

- 1) Ազգային պատվիրակության ղեկավար
- 2) ՀՀ վարչապետ
- 3) ՀՀ խորհրդի նախագահ
- 4) Փարիզի խորհրդածողովում ՀՀ պատվիրակության ղեկավար
- 5) Հայաստանի ՌՀԿ նախագահ
- 6) ՀՀ ներքին գործերի նախարար
- 7) ՀՀ զինվորական նախարար

70. Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Տիգրան Երվանդյանը վճռական պայքարում սպանել է Մարաստանի արքա Աժդահակին:
- 2) Հայկազունների վերականգնված իշխանությունը Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևելքում էր և համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրներում հիշատակվող Արմե-Շուրբիա պետական կազմավորմանը:
- 3) Հայկազունների տոհմի իշխանությունը Սկայորդու գլխավորությամբ վերականգնվել է Ք. ա. VII դ. վերջին:
- 4) Պարույր նահապետը Ասորեստանի մայրաքաղաք Նինվեն գրավելուց հետո թագադրվեց Մարաստանի արքայի կոդմից և ճանաչվեց Հայաստանի թագավոր:
- 5) Երվանդ Մակավակյացի օրոք Հայոց թագավորության սահմանները հյուսիս-արևմուտքում հասնում էին Սև ծով, հյուսիս-արևելքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Մեդիա, հարավում՝ Հյուսիսային Միջագետք:
- 6) Տիգրան Երվանդյանի դաշնակիցը մարերի դեմ պայքարում պարսից արքա Կյուրոս II Մեծն էր